

POST PENTECOSTEN 251

cuius odisti mandatum? Quis est qui dicat, diligo imperatorem, sed odi leges eius? Non ita est uerus dei amator, sed uide nunquid quia mādāta tua dilexi domine, & ideo confidenter adiungit, in tua misericordia uiuifica me.

DOMINICA SE-
cunda post Pentecosten

Lucæ XVI.

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis: Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso. Et re.

Scriptura sacra diuinitus inspirata, nō solū bonorum actiōes ad imitādum commemorat, sed etiam tormenta reprobōrum narrat: ut quos ad bene uiuendum non prouocant exempla piorum, saltem terreat denūciata supplicia reprobōrum. Quod utrunq; in hac lectiōe ostenditur, quādo nō

solū requies Lazari cōmemoratur, sed etiā pœna superbi dinitis ad memoriā reducitur: ut in uno habeāt pauperes qđ imitētur, in altero autē diuites unde terreātur. Nam cū superius dominus cōtra auaritiæ uirium disputaret, admonendo subiunxit, dicens: **Fa-** Lucæ 16
cite uobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum

defeceritis, recipiant uos in æterna tabernacula. Sed quia omnis, qui ex uicio non uult corrigi, ex correptione deterior fit, subiunxit euangelista, dicens: Audiebant omnia hæc pharisæi, qui erant auari, & deridebant eum. Quia cum malorum peruersitas crescit, prædicatio non solum minui non debet, sed etiam augeri. **U**t confirmaret dñs exemplis, quod docuerat uerbis, adiunxit hoc per similitudinē, quod in capite huius lectionis audiimus, dicens: **Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide.** Ostendens superbum diuitem esse condemnatum, quia sibi amicū Lazarum de mammona iniquitatis facere noluisse. **V**alde enim homo iste diues ostenditur, cū purpura & bysso indutus memorat. Purpura enim regis dignitatis est habitus: byssus uero genus est quoddam lini suauissimi & candidissimi decoris. **A**d augmentum quoque temporalis gloriæ, quotidie epulabatur splendide, diuersis ciborum apparatibus uentri satisfaciens. **E**pulæ enim ad crapulam pertinet, preciosa uero uestimenta ad inanem gloriam. **S**ed quo ditior in facultatibus, eo deterior in cruciatibus. **P**otentes enim (ait scriptura) potenter tormenta patientur. sunt enim non nulli, qui putant in cultu preciosarum uestium peccatum non esse. **Q**uod si omnino non esset, nequaquam dñs mentionem purpurati diuitis, qui in inferno torquebatur, faciens, præmitteret, dicens: [Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso.] **E**t nisi in cultu preciosarum uestium peccatum fuisset, nequaquam Petrus feminas cōpesceret, dicens: **N**on sit extrinsecus capillatura, aut circūdatio auri, aut indumentum uestimentorum cultus. **E**t Paulus apostolus in epi

Distin.

petri.

Stola ad **Timotheum**: Et mulieres uolo esse in habitu ornato, cum uerecundia & sobrietate ornantes se, nō in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, uel ueste preciosa, sed quod decet mulieres, promittentes pietatē per opera bona. Et si hoc obseruandum est à mulieribus, quanto magis à uiris? Vnicuiq; enim sua conscientia testis est, quia preciosa uestis non nisi propter inanem gloriam requiritur. Quia cum in secreto sit, ubi à nemine uideatur, nō curat qualibuscūq; indutus sit uestibus. At uero, cum in publicum processerit, preciosa uestimenta requirit, non ut sanctior, sed ut honorabilior ceteris appareat. Quia uero uirtus ē uilibus uestimentis indui, ē diuerso colligimus peccatū non deesse, preciosa uestimēta regere. Si em̄ in uilitate uestiū uirtus nō esset, nequaquā euāgelista de asperitate sui uestimenti Iohannem laudasset. E quibus exemplis cognoscere possumus, quia tamē ac talia uestimenta querere debemus, quæ nuditatem possint operire & frigus arcere. Quod dñs ostendit, quādo in initio primos homines nō purpurā, sed tunicas pelliceas induit. Vnde Paulus nos admonet, dicens: Nihil intulimus in hunc mundum, sed neq; aliquid auferre possumus. habentes autē uictum & uestitum, his cōtentifimus. Sunt autē alij, qui præcepta ueteris testamēti austeriora esse putant, quā noui. Sed hi improuida consideratiōe falluntur, dum utrorunq; testamentorum præcepta subtilius nō discutiunt. Nā in ueteri testamento dicitur: Diliges amicū tuum, & odio habebis inimicū tuum. In nouo autē dominus ait: Diligite inimicos uestros, bñfacite his qui oderūt uos, & orate pro persequentibus & calumniantibus uos. In ueteri testamento homicidiū morte plectitur, in nouo

1. Tim. 2

2. Tim. 2

dñs dicit: Qui irascit fratri suo, reus erit iudicio. In ue-
 teri dicit: Oculū pro oculo, dentē pro dente, manum
 pro manu. in nouo uero precipit: Si quis qđ tuum est
 tulerit, ne repetas. Et qui uoluerit tecū contendere in
 iudicio, & tunicā tuam tollere, dimiste ei & pallium.
 Et qui te angariauerit mille passus, uade cū illo duo
 millia. Et ego dico uobis, nolite resistere malo: sed si
 quis te percusserit in dexteram maxillam, præbe illi
 & alteram. In ueteri præcipit, Non adulterabis uxo-
 rem proximi tui: in nouo, Qui uiderit mulierē ad cō-
 cupiscēdam eā, iam mox. hatus est eam in corde suo.
 In ueteri testamēto aliena res inuasa, in quadruplum
 restituitur: hic autē diues non aliena legitur rapuisse,
 sed quia propria nō dedit, apud inferos torquet. Vn-
 de cognoscimus, quia præcepta noui testamēti, quā-
 ro sunt perfectiora, tanto districtiora. **Et erat qui-
 dam mendicus nomine Lazarus.** Si subtiliter
 hæc uerba dñi discutimus, inueniemus quæ apud
 homines alta uidentur, apud deum frequēter in imo
 sunt: & quæ apud homines sunt despecta, deo accepta
 sunt. Deniq; inter homines nomina diuitem lōge la-
 teq; sciuntur, pauperum uero etiam à pluribus concū-
 uibus & uicinis ignorātur. At contra, domini uerba men-
 tionē de diuite & paupere faciēs, nomen diuitis qua-
 si ignotum tacuit: nomen uero pauperis quasi fami-
 liariter indicauit, ostendens unum reprobando nesci-
 re, alterum eligēdo se scire. **Aut enim de diuite, [Ho-
 mo quidam erat diues:] de paupere autē, [Erat qui-
 dā mendicus, nomine Lazarus,]** Jacsi diceret: Super-
 bum diuitem nescio, humilē pauperem scio. **Excelsus**
em̄ dominus, cum non sit personarum acceptor, alta
de longe cōspicit, & humiliā de prope, Vt suscitaret de

pulvere egenum, & de stercore eleuet pauperem. No-
 uit ergo dominus quos elegit, & ignorat quos repro-
 bat. Vñ in fine reprobis dicitur est. Nescio uos un-
 de sitis. discedite à me operarij iniquitatis. At perfe-
 cto uiro Moysi dicit: Noui te ex noie. Et sicut Apfus
 ait: Nouit dñs qui sunt eius. Ac per hoc magni meriti
 illos esse credimus, quorū noia deus scire dicit: Qui
 facebat ad ianua eius, huc eribus plenus, cu-
 piēs saturari de micis, quæ cadebāt de mēsa
 diuitis, & nemo illi dabat. sed & canes ueniebant
 & lingebāt hulcera eius.] Vasa figuli probat fornax,
 ait scriptura, et homines iustos tentatio tribulatio-
 nis. Quod huic pauperi Lazaro contigisse cernimus,
 cui ad augmentum doloris, cum egestate ciborum ac-
 cidit infirmitas hulcerum. Sola enim egestas illi suf-
 ficeret, etiam si infirmitas defuisset. Et rursus, sola in-
 firmitas sufficere posset, si indigētia defuisset. Sed ad
 augmentum doloris, cum infirmitate addita est indi-
 gentia, ut tanto probabilior coram oculis dei esset,
 quāto durius igne tribulationis fuisset excoctus. Vbi
 cōsiderandum est quia dñs omnipotens æquissimus
 iudex, in una eadēq; re duo iudicia operatus est, ut vñ
 uni prēmium, inde alteri cresceret supplicium. Fortas-
 sis enim diues iste de misericordia excusationem ha-
 beret, nisi pauperem afflictum ante ianuam iacētē
 uidisset: cum autem uidit miserum, sed misereri nolū-
 it, omnem aditum excusationis sibi exclusit. Pauper
 uero cum penuria corporis, maiorem tribulationem
 sustinuit mentis, cum uideret quōtidie diuitem splendi-
 de epulari, se uero micarum fragmenta desiderare
 cum cerneret illum obsequentijs turbis circūdari,
 se autem à nemine uisitari. Iam quod ab hominibus

Ecc. 17

contemptus sit, canes testantur, qui licenter hulcera eius lingebar. Quod iusto dei iudicio (sicut diximus) factum est, ut unde uni probatio, inde alteri cresceret damnatio. Sed nunquid semper aut iste in tribulatione, aut ille erit in gloria? Non. Audi quod sequitur: Factum est autem ut moreretur medicus, et portaretur ab angelis in sinum Abrae. Mortuus est autem et dives, et sepultus est in inferno. In quo loco colligere possumus, quia unicuique electorum angelus ob custodiam sui depuratus est, iuxta illud quod ait Apostolus: Sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis.

Matth. 18 Et sicut dominus de paruulis ait, Angeli eorum semper uident faciem patris. nam & de Petro pulsanti ad ianuam, dictum est: Angelus eius est. Quoad enim electi in presenti uita manent, ubi corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & deprimat terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, necesse habent angelorum auxilio confortari, secundum quod scriptum est in persona uiri iusti: Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uis tuis. Et in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Cum enim oculus diuinæ maiestatis semper & ubique nostra opera & cogitationes intueatur, credimus tamen dignas operationes & iustas eleemosynas ab angelis deo nunciari, iuxta illud quod angelus Thobiae ait: Cum orare ris, ego obtuli orationes uestras ante deum. Hinc est quod ab angelo dicitur Danieli: Ex die qua posuisti cor tuum ad intelligendum, ut te affligeres in conspectu domini, exaudita sunt uerba tua, & ego ueni propter sermones tuos. Qui autem operantes in hac uita electos adiuuant, a corpore exeuntes suscipiunt, quod in

Hebr. 1

Matth. 18

Sapient. 9

Tobi. 12
Dani. 10

POST PENTECOSTEN. 257

præsenti exemplo comprobatur, cum dicitur: Factum est autem ut moreretur medicus, et portaretur ab angelis in sinum Abrae. Sinus autem Abrae in hoc loco requiẽ significat beatorum, iuxta quod ipse alibi ait: **Multi uenient ab oriente & occidente, & recumbent cum Abraam & Isaac & Iacob in regno cælorum. Sicut enim de ea re, quam in sinu habemus, certi securitẽ sumus: sic electi cælestis regni gremio collecti, æterna securitate firmantur.** Sed sicut lato corde audiendũ est, quod dicitur, [**Factum est autem ut moreretur medicus, & portaretur ab angelis in sinum Abrae:** ita ualde timendum est quod subinfertur, [**Mortuus est autem & diues, & sepultus est in inferno.**] Sepultus autem in inferno dicitur, cum spiritus sepultura nõ indigeat, ut magnitudo pœnarum ostendatur. Mortuo enim sepultura debetur, & ideo quia mortuus erat in corpore, in anima sepultus in inferno dicitur, quia sine fine cruciabit. Sicut em̄ preciosa est in cõspectu dñi mors sanctorum eius, sic è contra mors impiorum pessima. Audiat hoc auarus, audiat pecuniaẽ cupidus. Quid em̄ prodest auaro diuiti, quod in bonis ducit dies suos, quando in puncto ad inferna descendit? Vbi è diuerso colligere possumus, quæ pœna preparata sit raptoribus, quoniam diues iste, qui aliena legitur nõ rapuisse, sed sua nõ dedisse, in inferno sepultus esse narratur. Si em̄ in inferno cruciatur, qui sua non dedit, quæ pœna puniendus est, qui aliena tollit? qualibus per **Isaiam** dicitur: **Væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis usque ad terminum loci. Nõ solum em̄ rapina, sed etiam superflua tenacitas inferni pœnam meretur, sicut ipse iudex pauperum curam negligenter**

Matth. 21

Isaie. 5

R

ribus dicturus est, **D**iscedite à me maledicti in ignem
 æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.
Esurui enim, & non dedistis mihi manducare. Siritui,
 & non dedistis mihi potum. **H**ospes eram, & non col-
 legistis me. **N**udus, & non cooperuistis me. **I**nfirmus
 & in carcere, & non uisitastis me. **T**unc respondebunt
 ei & ipsi, dicentes: **D**omine, quando te uidimus esuri-
 entem, & sicientem, aut hospitem, aut nudū, aut infir-
 mum, aut in carcere, & non ministrauimus tibi: **T**unc
 respōdebit illis, dicēs: **A**mē dico uobis, **Q**uādiu enim
 uni ex minimis istis nō fecistis, nec mihi fecistis. **R**a-
 dix em̄ (ut ait apostolus) omniū malorū est cupiditas.
Vnde dñs ait in euangelio: **V**æ uobis diuitibus, q̄ ha-
 betis consolationē uestrā. **E**t iterū: **D**ifficile, q̄ pecuni-
 as hñt, in regnum celorū intrabūt. **I**llis deniq̄, q̄ solici
 te inq̄rere solēt, utrū anima ad similitudinē corporis
 mēbra habeat, an non, præsens lectio satis facit. **A**it
 em̄ dominus de diuite: **E**leuans autē oculos su-
 os, cum esset in tormentis, uidit **A**braam à lon-
 ge, & **L**azarum in sinu eius. **E**t ipse clamās dixit: **P**ater
Abraam, miserere mei, & mitte **L**azarum ut intingat
 extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam
 meā, quia crucior in hac flamma. **E**rgo & diues ocu-
 los & linguam habebat, & **L**azarus digitum: quia ani-
 ma secundum suam subtilem & spiritalem naturam
 membra creditur habere, quę habet & corpus. **Q**uod
 in eo facile comprobatur, q̄a corporis membra nihil
 possunt sine anima. **V**bi pariter demonstratur, q̄a nō
 solū boni bonos in gloria, sed mali malos recogno-
 scunt in pœna. **N**am diues non solum **L**azarum, quē
 prius uiderat, recognouit, sed etiam **A**braam, quem
 nunquam uiderat, se recognouisse testatur, cum ait

Pater **Abraam** miserere mei. **E**t cū fratrū suorū ab-
 sentīū meminī, ligdo dat̄ intelligi, q̄a eos, quos prae-
 sentialiter malos uidebar, recognoscere poterat. In q̄
 loco etiā ostendit, q̄a nō solū boni, cum sint in eterna
 requie recepti, malos cōspiciunt in p̄na, sed etiā ma-
 li bonos in gloria. **Q**d iusto dei iudicio agit, ut unde
 sanctis gloria, inde reprobis augeatur p̄na. **D**uplici
 ter em̄ reprobi cruciantur cū sanctos cōspiciunt in re-
 quie, nō solū quia peccauerūt, sed etiam cum eos re-
 munerari uident, quos contēptui habuerūt. **V**n̄ in fi-
 ne uisa illorū gloria, dicturi sunt: **H**i sunt quos aliqui *Sapientia*
 habuimus in derisum & in similitudinē impropriet̄.
Nos insensati uitam illorum aestimabamus insaniā,
 & finem illorum sine honore. **Q**uomodo ergo com-
 putati sunt inter filios dei, & inter sanctos fors illorū
 est? **E**rgo miseri errauimus à uia ueritatis. **I**usti autē
 tanto huberiores gratias deo referunt, quanto de ma-
 ioribus tormentis, non suis meritis, sed gratia dei se
 considerant liberatos, quod usq; ad iudicium futurū
 erit. **N**am postea, sublati impijs ne uideant gloriam
 dei, sancti reprobos conspēturi sunt, quia illi q̄ crea-
 tori suo iuncti erunt, nihil erit in creaturis quod non
 uideant. **A** longe diues **Abraam** conspicit, q̄a p̄ imi-
 tatiōem eius proximus fieri noluit. **M**ultum autem
 ad se refrigerandum **Lazarum** mitti precatur, ut eius
 gloria ei fieret detrimentum, cuius p̄na ipse noluit
 praeberē solatium. **I**n omnibus enim operibus suis iu-
 stissimus est dominus, in hoc tamen eius iustum iudī-
 cium declaratur, cum dicitur: [Mitte **Lazarum**, ut in-
 tingat extremum digiti sui in aquā, ut refrigeret lin-
 guam meam.] **I**n mensis enim diuitum micā super-
 flua esse uidentur, gutta autem aquae etiam pauperi-

bus exigua est. Qui ergo minima negauerat, minima impetrare nequiuit: quia qui micam panis Lazaro dare noluit, in ardore positus guttam aquae ex eius digito decidentem impetrare non potuit. Audiant hoc auari, qui superflua diuitiarum suarum magis in putredinem uerti sinunt, quam in necessitatibus pauperum expendi, non timentes illud, quod terribiliter eis Iacobus apostolus comminatur, dicēs: **Agite nunc diuites, plorate ululantes in miserijs uestris, quae superuenient uobis. Diuitiae uestrae putrefactae sunt, uestrimenta uestra a tineis comesta sunt. Aurum & argentum uestrum aruginauit, & arugo eorum in testimonium uobis erit, & manducabit carnes uestras sicut ignis. Talis erat ille diues, qui dicebat in corde suo: Destruam horrea mea, & maiora faciam. Cui a domino dictum est: Stulte, hac nocte auferetur anima tua a te: haec autem quae praeparasti, cuius erunt?** Quia ergo (ut ait Apostolus) nihil intulimus in hunc mundum, sed neque aliquid auferre possumus, habentes uictum & uestitum, his contenti simus. Quid est quod specialiter linguam refrigerari rogat, cum hinc inde ultricibus poenis circumsepitur totus atque cruciatur, nisi quia in ea plus se ardere iudicat? Vbi datur intelligi, quia pro qualitate & quantitate peccatorum, redditur reprobis poena tormentorum. Non enim aequalis poena debetur ei, qui parum peccauit: & ei qui multum. Quia sicut sub uno radio solis non omnes aequaliter urimur, ita reprobi in gehennali poena non omnes aequaliter cruciatur. Habet enim hoc subtilitas iudiciorum dei, ut per quod membrum amplius peccat quis, in eo maiorem uindictam recipiat. Cum enim superbius diues iste splendide epulatus fuisse dicitur, & nunc

Iacob. 5

Luce. 12

1. Tim. 6

in lingua se cruciari perhibet, ostēditur quia præ cæteris membris in lingua arderet. In conuiujs enim superflua & inanis loquacitas abundare solet: quoniã ubi uenter diuersis cibis & potibus distētus fuerit, statim lingua ad cachinnos, ioca, maledictiones, detractiones & cætera his similia resoluitur, sicut scriptum est: **Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere.** Et quia in conuiujs in lingua peccauerat, in tormentis in lingua ardebat. Quoniam (sicut ait Salomon) Per quę peccat quis, per hæc & torquetur. Sed forte quæret aliquis, urum ignis gehennalis corporeus sit, an incorporeus. Ad quod dicendum, quia sic corporeus esse creditur, ut animã in corpore am cruciare possit. Quod autem res corporea animã incorpoream cruciare possit, mirum non est, cum uiuente quolibet homine spiritus in corpore tenetur. Nam apostaras angelos q̄s incorporeos spūs esse dubitet: & tamen igne gehennali sine intermissione cruciant, sicut ueritas reprobis dictura est: **Ite maledicti in igne eternū, q̄ paratus est diabolo & angelis eius.** Non est ergo dubium, animam incorpoream ante iudiciū ab igne corporali posse torqueri, cum hoc in spiritibus immūdis possibile demonstretur. Iustū est em̄, ut q̄ in anima simul & corpore peccāt, añ iudiciū in aīa, post iudiciū uero in aīa & corpore crucient. **Et dicit illi Abraam: Fili, recordare quia recepi tibi bona in uita tua, et Lazarus similiter mala.** Cum superius Abraam patrē uocat, & nunc cum Abraam filiū eū nominat, cognoscere possum⁹ ex eodem populo, qui ex stirpe Abraam originē ducebat, illum fuisse. Sed summo opere illud cōsiderandum est, quia quem filium nominat, a pœna non liberat: quo-

Erod. 32

Sapient. 17

Matth. 25

niam in districtione iusti iudicij dei tanta æqualitas iustitię erit, ut nec filius patrem, nec pater filium liberare ualeat, sed unusquisq; recipiet secundum opera sua, purgessit, siue bonū, siue malū. Quia peccator in p̄tō suo moriet, & iustus in iustitia sua, quam operatus est, uiuet. Vnde & per Iezechielem prophetam dominus, cum terram gladio, peste & fame periturā prædiceret, adiunxit, dicēs: **V**iuo ego, dicit dominus, quia si **N**oe & **I**ob & **D**aniel fuerint in medio eius, filios & filias nō liberabunt, sed ipsi iustitia sua liberabunt animas suas. Absq; obliuione autem memorię commēdandum est, quod diuiti uoce **A**braę dicitur: [**F**ili, recordare quia recepisti bona in uira tua, & **L**azarus similiter mala. **N**unc autem hic consolatur, tu uero cruciaris.] In quibus uerbis intelligimus & diuitem aliquod bonum fecisse, pro quo in hac uita bona recepit: & pauperem aliquod reprehensibile egisse, pro quo p̄sentis uitę flagellis purgatus est. **A**equissimus enim iudex deus, sicut malū nullū impunitum dimittit, sic nullum bonū absq; mercede relinquit: quia aut in p̄senti, aut in futuro retribuit. Quoties ergo aut prosperitas p̄sentis uitę nobis blanditur, aut diuitię affluūt, timendum est ne de bono quod agimus, mercedem in p̄senti seculo recipiamus, ne forte in futuro nobis dicatur: **A**men dico uobis, recepistis mercedem uestram. Quotiescunq; autem aut paupertas nos affligit, aut flagella nos atterunt, gaudendum est & gratulandū: quia flagella dei aut ad remunerationem nobis contingūt, aut ad probationem. Propter quod nos scriptura admonet, dicens: **F**ili, ne despicias disciplinam domini dei tui, neq; fatigeris cum ab eo corripereis. **Q**uem em̄ diligit do-

minus, corripit: flagellat autem om̄em filium quem recipit. Et in his om̄ibus inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatum est. vt bi qui volūt hinc transire ad vos, nō possint, neq; inde huc trāsmearē. Chaos dicitur pactum uel firmatum, siue cōfusio elementorum. Dicitur enim chaos uorago uel profundum. Sed in hoc loco dicimus quia infernus, ubi diues torquebatur, longe inferius erat, unde paulo superius dicitur: [Eleuans autem oculos suos, uidit Abraam a longe, cum esset in tormentis.] Anteaduertum enim domini animæ sanctorum, quia propter originale peccatum ianuam regni cælestis ingredi non ualebant, in secretioribus locis absque pœna erant, ad quorum comparationem infernus pœnalis longe inferius erat, unde Psalmista precatur: Eripuisti animam meam ab inferno inferiori. Chaos ergo magnum firmatū est, siue terminus intransmeabilis districtiōe iusti iudicij dei, ut nec isti ad illos, nec illi ad istos trāsire possint. Quod aut̄ illi q in pœnalibus locis tenētur, ad sanctorū requiē transire uelint, nulli dubium est. Iusti aut̄ in requiē cōstituti, & si p mentis compassionem ad illos transire uolunt, tamē quia ab æquitate iusti iudicis discordare non possunt, nequaquā ad eos transire ualēt. Sed infelix diues de salute sua desperatus, ad fratrum liberationem, quos in seculo reliquerat, sollicitudinē conuertit cum ait: Rogo ergo te pater, vt mittas eum in domum patris mei. Habeo enim quinq; fratres, ut te stetur illis, ne & ipsi ueniant in locum hunc tormentorum.] Cui iusto iudicio dei ad cumulum suæ damnationis, non solum cognitio, sed etiam memoria reseruata est: ut non solum pro se, sed etiam pro fra-

tribus torqueret, q̄s similiter perire metuebat. Neq̄ enim perfecta esset in diuine ultio pauperis, si Lazarū non cognouisset: neq̄ perfecta p̄cna in tormentis, si fratrum, q̄s in seculo reliquerat, nō meminisset. Quo exemplo nos instruihur, quia animarū sanctorum in æterna beatitudine receptarū, pro salute charorum, q̄s inter seculi picula reliquerunt, intercedere credūtur.

Ecc̄i. 14

Et quia iuxta scripturę autoritatem, qui sibi nequam est, nulli bonus erit, diuiti pro fratribus rogāti respondet: Habent Moysen et prophetas, audiant illos. At ille dolore constrictus: Non, inquit, pater Abrahā, sed si quis ex mortuis ierit ad eos,

Ecc̄s. 9

p̄cnitentiam agent. Et quia (ut ait Salomon) nec opus, nec ratio, nec scientia, neq̄ prudentia est apud inferos, adhuc subditur: Si Moysen et prophetas non audierit, neq̄ si quis ex mortuis resurrexerit, credent. Quia sentētia luce clarius patet, q̄a qui Moysen & prophetas audire contēpserunt, Christum à mortuis resurgentem credere noluerunt: uel qui p̄cepta ueteris testamenti contemnunt, utique ueritatem noui testamēti, quę Christi resurrectionē p̄dicat, minime implere possunt. Sed quia hæc moraliter ad terrendam diuitem avaritiā, & pauperum inopiam consolādā diximus, hinc breuiter quid al legorice significant, uideamus. Per diuitē em̄ & pauperem duo p̄cepta populi significātur, Iudæorum scilicet & gentium. Per diuitem Iudæorum populus p̄figuratur, qui non solum carnales diuitias, sed etiam spirituales per legis notitiam accepit, quibus magis ad nitorem, quā ad utilitatem usus est. Qui purpura indutus est in martyribus, bysso in uirginibus: siue purpura in regia dignitate, bysso in gloria sacerdotarū.

li. Epulabatur quotidie splendide, in patrū eloquijs meditando. Per pauperem uero Lazarum gētilis populus designatur, qui pauper extitit, qñ à legis notitia & cognitione dei alienus fuit. Iacebat ad ianuam eius, quia intra ianuā scientiæ legis ingredi non poterat. Hulceribus plenus .i. diuersis pētōrum criminibus fœdatus. Cupiens saturari de micis, quæ cadebāt de mensa diuitis, & nemo illi dabat: quia ille superbus Iudæorū populus uerba, quæ de legis sciētia profuebant, gētibus dare nolebāt. Et dum præceptis legis magis ad elationē, quā ad charitatē & uilitatem usus est, quasi ex acceptis dapibus tumuit. Mēsa em̄ scripturam sctām significat, sicut scriptum est: Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me. Micæ aut̄, quæ cadebāt de mensa diuitis, uerba sunt, quæ de legis scientia (ut diximus) profuebant. Has cupiebat accipere iste pauper, gentilis scilicet populus, de qbus erat illa mulier Chananæa quæ dño sibi dicēti, Non est bonū sumere panem filiorū, & mittere canibus, respondit dicens: **V**tiq; dñe. nam **Matth. 15**
& carelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dñorum suorum. Sed quem diues contēnit, deus nō despicit. Quādo em̄ excelsus deus humilis factus est homo, non solū ad Iudæorū populum, sed etiā ad gentiū prædicatores suos mittere dignatus ē. Vnde bñ dicitur: [Sed & canes ueniebant & lingeabant hulcera eius.] Canes in scripturis, uarias habent significationes. Aliqñ populum Iudæorū significāt, ut in Psalmo legitur: Circumdederunt me canes multi. Aliqñ falsos catholicos, sicut per sapientissimū Salomonē dicitur: Sicut canis q̄ reuertitur ad uomitū suum, ita stultus q̄ iterat stultitiā suam. Aliqñ hæreticos, sicut

Philip. 3 Apostolus ait: Videte canes, uidete malos operarios, uidete concisionē. Aliquā malos doctores, sicut per prophetā dicitur: Speculatores eius cæci oēs, nescierunt uniuersi canes muti, nō ualentes larrare, uidentes uana & amantes somnia. & iterum: Canes impudicissimi, nescierunt saturitatē. Et Iohānes in Apocal. Foris canes & uenefici, & impudici, & omnis q̄ amat mendaciū. Sed in hoc loco bonos p̄dicatores significant, de quibus per Psalmistā dicitur: Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Canis em̄ uulnus quod lingit, citius ad sanitatē perducit. Quid autē sunt uulnera nisi peccata? Sicut em̄ uulnus ab interioribus uisceribus foras in cute erumpit, sic peccata per confessionem pandenda sunt, ut ad sanitatem animæ quis peruenire possit. Igitur nihil aliud est peccatorum cōfessio, nisi quædam uulnerum ruptio. Et nos ergo cōfitemdo peccata nihil aliud agimus, nisi quod pestifera in mente latebat, aperimus. Quia ergo sancti prædicatores gentilē populū ad peccatorum confessionē uocauerunt, quasi spiritales canes uulnera Lazari lingendo curauerūt. Vnde bene idē Lazarus, adiuuus interpretatur: quia illi ad salutē eum adiuuerunt, qui peccata sua eū confiteri docuerunt. Et quia gentiles per fidem filij Abrahæ effecti sunt, recte subiungitur: [Factum est autē ut moreretur mendicus & portaretur ab angelis in sinum Abrahæ.] Pauper autē in sinum Abrahæ portatur, quia per fidem gentilis populus ad societatē patriarcharum colligitur, domino dicente: Multi uenient ab oriente & occidente, & recumbēt cū Abrahā & Isaac & Iacob in regno cælorum. At uero Iudæorum populus, qui credere noluit, propter perfidiam repellitur. Vnde bene dicitur: [Mortuus

Philip. 3**Isaie. 56****Psalm. 67****Matth. 8**

est autē & diues, & sepultus est in inferno.] Recte in capite huius lectionis primum posuit diuitem, deinde pauperem: nunc uero primum pauperem, deinde diuitem, ut ostēderet quia Iudaicus populus, qui fuerat in capite superbiendo & se exaltando, factus est in cauda: gentilis se humiliādo, qui erat nouissimus, factus est primus. quia (sicut per sapientissimū Salomonem dicitur) superbū sequitur ignominia, & humilem spiritu gloria. Vnde & dominus in euāgelio prouē. 13 ait: Omnis qui se exaltat, humiliabitur. Et iterū: Erunt primi nouissimi, & nouissimi primi. Qui Abrahā à lōge conspicit, quia ei per imitationem (ut dictum est) proximus fieri noluit. Qui plus in lingua se cruciari phibet, quā uerba legis, quā in ore tenuit, opere implere cōtempnit. Recte etiā in lingua magis ardere dicitur, quā Iudæi acuerūt linguas suas sicut serpentes, quā contra autorem uitæ dixerūt: Crucifige crucifige eū. Nō habemus regem nisi Cæsarem. Qui ab extremo digito Lazari se refrigerari precatur, quia illi qui in æterno supplicio sunt dānati, minimis sanctorū operibus, si fieri posset, optarēt esse participes. Quod quā post mortem fieri nō potest, recte diuiri uoce Abrahā dicitur: [Memento fili quā recepisti bona in uita tua, & Lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur, tu uero cruciaris.] Quinq; autē fratres diues se habere testabatur, quia populus Iudaicus quinq; libros Moysi accepit. Vnde recte per Abrahā dicitur: [Habent Moysen & prophetas.] Vel quia eiusdem pars populi, quā adhuc in presenti uita subsistit, in quinque sensibus corporis constat, quos sensus qui ad spiritalem intellectum flectere nolunt, recte de eorum contumacia subinfertur: [Si Moysen & prophetas nō

audiūt, neq; si quis ex mortuis resurrexerit credent.]
 Ideo em̄ in Christū, qui ex mortuis resurrexit, nō cre-
 dūt, q̄a Moysen & p̄phetarū dicta spiritaliter nō in-
 telligūt. Vñ saluator ait in euāgelio: Si crederetis Mo-
 ysi, crederetis forsitan & mihi, De me em̄ ille scripsit.

DOMINICA III.
 post Pentecosten, I. Ioh. III.

Nolite mirari, si odit uos mūdus. Et re-

MVndum, dilectores mūdi dicit. Nec miran-
 dum quia qui amāt mundū, fratrem à mun-
 di amore separatū & caelestibus tm̄ desi-
 derijs intentum, amare non possint, Abominatio est
 enim p̄tōri religio, ut scriptura testatur. **Ros sci-**
mus quia translati sumus de morte ad uitā,
qm̄ diligimus fratres. Nemo se de uirtutibus fal-
 so extollat, nemo suarū uirium paupertatē ultra mo-
 dum metuar. Apertū dat indicium, [qm̄ diligimus
 fratres.] quia quicūq; fraternā dilectiōe plenus est,
 ad salutem electorū pertinet, quia portionē habere
 in terra uiuentiū meruit. **Qui non diligit manet**
in morte. Mortē dicit animā. Anima quæ peccauit,
 ipsa moriet. Vita quippe carnis, anima: uita ani-
 mæ, deus est. Mors corporis, amittere animam: mors
 animæ, amittere deum. Vnde cōstat, quod in anima
 mortui om̄es in hanc lucem nascimur, trahentes ex
 Adam originale p̄tm̄, sed Christi gratia fidelibus re-
 generādo agitur, ut in anima uiuere possint. Verum
 baptismatis & fidei mysterium illis solū prodest, il-
 los de morte trahit ad uitā, qui sincera mēte diligūt
 fratres. Atq; ideo notandū, quod nō ait, qui non dili-